

בענין:

1. חיים שאבי

נושא תעודת זהות מס' 022517189
משביל התפוזים 7 הוד השרון 4529107

2. אלכסנדר רוזנטל

נושא תעודת זהות מס' 068838671
מרחוב מייסדים 34/2, קריית אתא 2850131

על ידי באי כוחם גיל רון, קינן ושות', עורכי דין
וכן על ידי באת כוחם עורכת הדין עפרה שפר
וכן על ידי באי כוחם אביעד, סרן ושות', עורכי דין

שכתובתם לצורך ההליך תהא אצל גיל רון, קינן ושות'
מבית לסין, רחוב ויצמן 32, תל-אביב 6209105
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673

המבקשים

- נ ג ד -

1. בנק דיסקונט לישראל בע"מ

חברה ציבורית מספר 520007030
מרחוב יהודה הלוי 23, תל אביב 6513601

2. בנק אוצר החייל בע"מ

חברה פרטית מספר 520016106
מדרך מנחם בגין 11, רמת גן 5268104

המשיבים

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

בית המשפט הנכבד מתבקש כדלקמן :

א. לאשר הגשת תובענה ייצוגית נגד המשיבים (להלן בהתאמה : בנק דיסקונט ובנק אוצר החייל), בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן : חוק תובענות ייצוגיות) ;

נוסח התובענה הייצוגית מצורף לבקשה זו כנספח 1 ;

ב. לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל מי שהיה ערב יחיד, כפי שמונה זה מוגדר בסעיף 19 לחוק הערבות, תשכ"ז-1967 (להלן : חוק הערבות), אשר ערב לחוב של אדם אחר כלפי מי מהמשיבים, והמשיבים גבו ממנו ריבית או חייבו אותו בריבית בשיעור העולה על 4% מעבר לריבית המקורית (כלומר, הריבית שנקבעה בהסכם בין המשיב הרלוונטי לחייב, ללא התחשבות באיחור בפירעון), או שהמשיבים חייבו אותו בריבית העולה על הריבית המקורית בגין התקופה שבין אי-קיום החיוב על ידי החייב ובין 15 ימים לאחר קבלת ההודעה על ידי הערב, כל זאת החל משבע שנים לפני הגשת בקשה זו ועד הגשת התביעה הייצוגית לאחר אישורה ; לחילופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה ;

ג. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשים יהיו התובעים הייצוגיים, וכי באי-כוחם החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכוח המייצגים ;

ד. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים המתוארים בבקשה זו מקימים עילות תביעה בגין הפרת סעיפים 25(א)(2) ו-25(ב) לחוק הערבות ; הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן : פקודת הנזיקין) ; עילה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן : חוק עשיית עושר ולא במשפט) ; הפרת חוזה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן : חוק החוזים), וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 ; רשלנות לפי סעיף 35 לפקודת הנזיקין ; הפרת חובת תום הלב והפרת האמון המוגברת החלה על תאגיד בנקאי ; הטעיה לפי סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן : חוק הבנקאות) ; וכל עילה אחרת שעולה מן העובדות שבבקשה זו ;

ה. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית :

(1) השבה של כל סכום שנגבה בגין ריבית בשיעור העולה ביותר מ-4% על הריבית המקורית, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, וכן תיקון מתאים של תיקי ההוצאה לפועל המתנהלים נגד חברי הקבוצה הכוללים חיוב כזה ;

(2) השבה של כל סכום שנגבה בגין ריבית שמעל הריבית המקורית, עבור התקופה שעד לחלוף 15 ימים לאחר קבלת ההודעה בדבר אי-קיום החיוב על ידי החייב, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, וכן תיקון מתאים של תיקי ההוצאה לפועל המתנהלים נגד חברי הקבוצה הכוללים חיוב כזה ;

(3) הטלת איסור על המשיבים לחייב ערבים יחידים בריבית בשיעור העולה על 4% מעבר לריבית המקורית ;

(4) הטלת איסור על המשיבים לחייב ערבים יחידים בריבית העולה על הריבית המקורית, בגין התקופה שעד לחלוף 15 ימים לאחר שהערב קיבל את ההודעה בדבר אי-קיום החיוב על ידי החייב ;

(5) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ;

(6) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות ;

- ו. להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על-ידי בית-המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעה אישית לחברי הקבוצה, וכי המשיבים יישאו בעלות הפרסום ומשלוח ההודעות;
- ז. לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כתובענה ייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית המשפט יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית-המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן
- ח. לחייב את המשיבים בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. כידוע, המשיבים עוסקים, בין היתר, במתן הלוואות, אשר לעיתים קרובות מגובות בערבויות. חוק הערבות מורה כי במקרה של איחור בפרעון החוב, או אי-פירעון החוב על ידי החייב, מותר לחייב את הערב ריבית פיגורים, אך לא יותר משיעור של 4% מעבר לריבית המקורית. לדוגמה, אם בהסכם ההלוואה נקבעה ריבית מקורית קבועה בשיעור של 5% לשנה, מותר לגבות מהערב לכל היותר ריבית בשיעור של 9% לשנה, גם אם ריבית הפיגורים על יתרת החוב עולה על שיעור זה. בנוסף, חוק הערבות מתיר לגבות מהערב ריבית פיגורים רק בגין התקופה שלאחר חלוף 15 ימים מהיום בו הערב קיבל את ההודעה על אי-קיום החיוב הנערב.
2. אלה הוראות קוגנטיות. חוק הערבות קובע במפורש כי אין להתנות עליהן.
3. המשיבים מפריסם הוראות אלה. הם דורשים מהערבים, וכן תובעים מהם, נוקטים הליכי הוצאה לפועל וגובים מהם, את מלוא החוב של החייבים, כולל ריבית הפיגורים במלואה, ובגין כל התקופה. המשיבים מתעלמים מהמגבלות המוטלות עליהם שנקבעו בחוק הערבות, ונועדו להגן על הערבים.
4. כתוצאה מכך משולמים למשיבים כספים ביתר. על המשיבים להשיב כספים אלה, לתקן את החוב הרשום בתיקי ההוצאה לפועל, ולהפסיק את ההתנהלות הלא חוקית.

חלק שני - המגבלות המוטלות על המשיבים בחוק הערבות בנוגע לריבית שמותר לגבות מערבים

5. ערב יחיד וערב מוגדרים בסעיף 19 לחוק הערבות כך –
 "ערב יחיד" - מי שאינו תאגיד, ולמעט בן זוג של החייב או שותפו של החייב, בין בשותפות רשומה ובין בשותפות שאינה רשומה".
 "ערב מוגן" – אחד מאלה:
 (1) ערב יחיד, שבחווה הערבות בינו לבין הנושה נקוב סכום שאינו עולה על 89,311.66 שקלים חדשים;
 (2) ערב יחיד, שבחווה הערבות בינו לבין הנושה נקוב סכום שאינו עולה על 744,263.82 שקלים חדשים, ובלבד שהחייב הנערב נועד לרכישת זכויות בדירה המיועדת למגורי החייב, ילדיו הבגירים או הוריו".
6. סעיף 21 לחוק הערבות מורה כי "ערב יחיד ערב רק לסכום הנקוב בחווה הערבות ולתוספות כמפורט בסעיף 25".

7. סעיף 25(א) לחוק הערבות מורה כך :

"ערב יחיד ערב, בנוסף לסכום הנקוב בחוזה הערבות, רק לתוספות אלה :

(1) הפרשי הצמדה וריבית שלא יעלו על המוסכם בין הנושה לבין החייב ;

(2) ריבית בשל איחור בפרעון, ובלבד שלא יעלה שיעורה על ארבע נקודות אחוז מעל הריבית שנקבעה בחוזה שבין הנושה לבין החייב באין איחור בפרעון (להלן - ריבית מקורית) ; היתה הריבית המקורית ריבית משתנה, ייעשה החישוב על פי אותה ריבית כפי שינוייה מעת לעת, בתוספת שלא תעלה על ארבע נקודות אחוז על שיעור הריבית המקורית".

8. סעיף 25(ב) לחוק הערבות מורה כי "ערב יחיד יהיה חייב בתוספת המפורטת בסעיף קטן (א)(2) רק עבור התקופה שלאחר תום 15 הימים מיום שקיבל את ההודעה על אי-קיום החיוב כאמור בסעיף 26". בסעיף 26 לחוק נקבעו הפרטים שצריך לכלול בהודעה לערב אודות אי-קיום החיוב על ידי הלווה.

9. סעיף 27(א) לחוק הערבות מורה כך :

"לא תוגש תובענה נגד ערב מוגן אלא לאחר שנתקיימו שניים אלה :

(1) ניתן פסק דין נגד החייב ;

(2) רשם ההוצאה לפועל אישר שעל מנת להיפרע מהחייב, ננקטו כל הליכי ההוצאה לפועל, לרבות הליכים למימוש משכנתה על דירת מגורים או למימוש משכון על זכויותיו בדירת מגורים והכל כשהם סבירים בנסיבות הענין".

10. בהתאם לכך, המשיבים רשאים לגבות מהערב ריבית בשיעור שלא יעלה על 4% מעל שיעור הריבית המקורית, ורק בגין התקופה שהחל מ-15 ימים לאחר קבלת ההודעה על ידי הערב. במקרה של ערב מוגן ניתן לתבוע את תשלום החוב מהערב רק לאחר מיצוי ההליכים נגד החייב.

11. סעיף 32 קובע כי אלה הוראות קוגנטיות - "על אף האמור בכל דין, בערבות לפי פרק זה, התניה על הוראות הפרק ועל סעיפים 5, 6, 7, 11 ו-12 שאינה לטובת ערב יחיד בטלה".

חלק שלישי - המשיבים גובים ריבית פיגורים מעבר ל-4% מעל הריבית המקורית ובגין כל תקופת האיחור

12. המשיבים נותנים מעת לעת ללקוחותיהם הלוואות, המגובות בערבויות. המשיבים קובעים בהסכם ההלוואה את הריבית המקורית, שחלה במקרה שהלוואה נפרעת בהתאם להסכם. במקרה של איחור בפרעון, נקבעת ריבית פיגורים, בשיעור גבוה בהרבה.

13. אם החייב לא משלם את החוב המשיבים פונים אל הערבים, ומנהלים נגדם הליכים משפטיים והליכי גביה.

14. במקרים רבים, לאחר שהערב מקבל דרישה לתשלום, הוא מזדרז לשלם את חוב הפיגורים שנוצר, ולהכנס בנעלי החייב, על מנת שלא יועמד כנגדו כל החוב לפרעון מיידי. סעיף 26(ד)(2) לחוק הערבות מאפשר לערב יחיד להודיע על רצונו לפרוע את ההלוואה לפי תנאיה. במקרה כזה "רשאי הוא לפרוע את ההלוואה בהתאם לתנאי ההלוואה ולתנאי פריסת התשלומים כפי שנקבעו בחוזה שבין הנושה לחייב, זאת מבלי לגרוע מזכויותיו כערב מוגן".

15. המשיבים פועלים בניגוד לדין. הם דורשים מהערבים היחידים לשלם את מלוא החוב של החייב, כולל ריבית פיגורים מלאה. בכך הם מפריס את הוראות החוק שמגנות על הערבים – הריבית לא מוגבלת לשיעור הריבית המקורית בתוספת 4%, וריבית הפיגורים חלה על כל התקופה. זוהי הפרה ברורה של סעיף 25 לחוק הערבות. מערכת המחשוב של המשיבים אינה מפרידה בין חישוב החוב של החייב וחישוב החוב של הערבים.

16. במקרים אחרים, ובאין יכולת לערב להיכנס בנעלי החייב, המשיבים מגישים כנגד הערב תביעה בסדר דין מקוצר, בגין מלוא סכום החוב של החייב. המשיבים אף נוקטים נגד הערבים היחידים הליכי הוצאה לפועל בגין מלוא החוב של החייב, הכולל את מלוא ריבית הפיגורים בגין כל התקופה. בכך המשיבים מבצעים גביה ביתר מהערבים.

17. ביום 24 ביוני 2016 מר אסף אברמוביץ התקשר בהסכם הלוואה עם בנק דיסקונט. מר אברמוביץ קיבל מבנק דיסקונט, בין היתר, הלוואה בסכום של 150,000 ש"ח, לפרעון ב-60 תשלומים חודשיים (הלוואה מס' 181270-00-187-0155).

העתק של הסכם הלוואה של מר אסף אברמוביץ עם בנק דיסקונט מיום 24 ביוני 2016 מצורף לבקשה זו כנספח 2.

18. בהסכם נקבעה ריבית בשיעור השווה לריבית הפריים, בתוספת 3% (סעיף 3.3 להסכם). ריבית הפריים לא השתנתה ממועד מתן הלוואה, והיא עמדה על שיעור של 1.6%. בהתאם לכך, לאורך כל התקופה, שיעור הריבית עומד על 4.6% לשנה (ריבית שנתית מתואמת של 4.6982% לשנה). בהתאם לכך, הסכום החודשי לפרעון עמד על 2,959 ש"ח.

מסמכי פירוט הלוואות מימים 14 באוגוסט ו-13 בספטמבר 2017 מצורפים לבקשה זו כנספח 3 (ההערות בכתב יד נרשמו על ידי בא כוח בנק דיסקונט).

לוח סילוקין של הלוואה שנערך על ידי בנק דיסקונט מיום 2 באוקטובר 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 4.

19. נוסף על כך, נקבעה בהסכם ריבית פיגורים בגין כל סכום המגיע לבנק שלא ישולם במועד, אשר תהיה "בשיעור הגבוה ביותר שיחול בבנק מדי פעם בפעם בגין משיכת יתר בלתי מאושרת בחשבונות עו"ש" (סעיף 3.3.2.1 להסכם). במועד מתן הלוואה שיעור ריבית הפיגורים עמד על 15.85% לשנה (סעיף 3.3.2.2 להסכם).

20. מבקש מס' 1, מר חיים שאבי, ערב להלוואה של מר אסף אברמוביץ, יחד עם ערבה נוספת. מר שאבי הוא ערב יחיד. במועד החתימה על הסכם הלוואה מר שאבי חתם על "כתב ערבות לאבטחת חוב ספציפי – 'ערבות יחיד'".

העתק כתב הערבות של מר שאבי מיום 24 ביוני 2016 מצורף לבקשה זו כנספח 5.

21. בסעיף 12 לכתב הערבות נקבע כי שיעור הריבית "לא יעלה על שיעור הריבית המותרת על פי הוראות 25(א)(2) בפרק ב' של חוק הערבות".

22. החל מחודש אפריל 2017 מר אסף אברמוביץ לא ביצע את התשלום החודשי. כך נוצר, נכון לסוף חודש אוגוסט 2017, פיגור של חמישה תשלומים, בסכום כולל של 14,795 ש"ח, כולל הריבית המקורית. על החוב שבפיגור הבנק החיל ריבית פיגורים, בשיעור שנתי של 15.85%. כך נוצר, בסוף חודש אוגוסט, חוב של 15,359 ש"ח (ראו נספח 3 לבקשה זו, סכום הפיגור מסומן כהלוואה נפרדת שמספרה 965573-062-187).

תחשיב של החוב וריבית הפיגורים לסוף חודש אוגוסט 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 6.

23. ביום 19 ביוני 2017 נשלח למר שאבי, הערב היחיד, מכתב בדבר אי-קיום החיוב על ידי מר אסף אברמוביץ. ההודעה התקבלה אצל מר שאבי כשבעה ימים לאחר מכן, ביום 26 ביוני 2017, או סמוך לכך. במכתב הבנק דרש ממר שאבי לשלם את מלוא החוב, כפי שהוא חל על החייב, כולל ריבית הפיגורים – בשיעור של 15.85% לשנה. מר שאבי גם נדרש לשלם את ריבית הפיגורים בגין כל תקופת הפיגור, לרבות התקופה שעד 15 ימים לאחר קבלת ההודעה בדבר אי-קיום החיוב (ההודעה אינה עומדת בתנאים שנקבעו בסעיף 26 לחוק הערבות ביחס לערב מוגן, ולכן טרם החלה ספירת 15 הימים לצורך גביית הריבית; איננו עוסקים בבקשת האישור בעניין זה, כך ששמורה למר שאבי או לחבר קבוצה אחר כל טענה בקשר לכך).

העתק הודעת בנק דיסקונט למר שאבי מיום 19 ביוני 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 7.

24. בהתאם להוראות החוק עליהן עמדנו, בנק דיסקונט רשאי לחייב את הערב היחיד, מר שאבי, בריבית פיגורים בשיעור ריבית שנתי שאינו עולה על 8.6%, ורק בגין התקופה שהחל מ-15 ימים לאחר המועד שבו התקבל המכתב. בנק דיסקונט התעלם מהוראות החוק.

25. ביום 22 באוגוסט 2017 שלח הבנק למר שאבי את נתוני הסכומים שעליו לשלם. כפי שעולה מהמסמכים, חישוב החוב בוצע בלי שום הפחתה בגין המגבלות החלות בהתייחס לערב (ראו נספח 3 לבקשה זו).

26. ביום 15 בספטמבר 2017 מר שאבי שילם את מלוא חוב הפיגורים, בסכום של 15,359 ש"ח, עבור החוב בגין החודשים אפריל עד אוגוסט 2017. זהו תשלום החוב המלא של הלווה, כולל ריבית הפיגורים בשיעור מלא, בגין כל התקופה. התשלום בוצע בהתאם לדרישת הבנק. ביום 4 באוקטובר 2017 הוא שילם סכום של 3,000 ש"ח בגין התשלום של חודש ספטמבר 2017, ומאז הוא מבצע, באמצעות הוראת קבע, את התשלום החודשי. מר שאבי נכנס בנעלי הלווה, בהתאם לסעיף 26(ד)(2) לחוק הערבות.

תדפיס אישור התשלום שביצע מר שאבי ביום 15 בספטמבר 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 8.

27. בנק דיסקונט נהג באותו אופן גם כלפי אחרים שערבו לחוב של מר אסף אברמוביץ, שהם ערבים יחידים. מר גיא אברמוביץ, אחיו של מר אסף אברמוביץ, ערב כלפי הבנק בגין הלוואה אחרת (מס' 188747-155-187, בסכום של 100,000 ש"ח. ההלוואה נושאת ריבית בשיעור פריים בתוספת 4.5% (בסך הכל 6.1%). התשלום החודשי נקבע על סכום של על 2,115 ש"ח. החל מחודש אפריל 2017 מר אסף אברמוביץ לא ביצע את התשלום החודשי. עד תחילת חודש ספטמבר 2017 נוצר פיגור של חמישה תשלומים, בסכום של 10,575 ש"ח. בנוסף, נוצר חוב בגין ריבית הפיגורים שנקבעה בהסכם המקורי, בשיעור של 15.85% (ראו נספח 3 לבקשה זו; סכום הפיגור מסומן כהלוואה נפרדת שמספרה 965573-062-187). נכון לתחילת חודש אוגוסט 2017, החוב הכולל עמד על סכום של 10,968 ש"ח. בנק דיסקונט דרש מהערב, מר גיא אברמוביץ, את מלוא החוב של החייב, בתוספת מלוא ריבית הפיגורים הקבועה בהסכם עם הלווה, בגין כל התקופה. גם במקרה זה בנק דיסקונט התעלם מהמגבלות שנקבעו בחוק.

העתק הסכם ההלוואה וכתב הערבות מיום 24 בנובמבר 2016 מצורף לבקשה זו כנספח 9.

העתק מכתב דרישת התשלום ממר גיא אברמוביץ מיום 19 ביוני 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 10.

28. מר יצחק אברמוביץ, אביו של מר אסף אברמוביץ, ערב גם הוא לחוב של מר אסף אברמוביץ לבנק דיסקונט, וזאת בגין הלוואה אחרת, בסכום של 150,000 ש"ח. מר יצחק אברמוביץ הוא ערב יחיד. ההלוואה ניתנה ביום 23 בפברואר 2017, ועל פי תנאיה היא נועדה להיפרע ב-80 תשלומים. ההלוואה נושאת ריבית בשיעור פריים בתוספת 4%. החל מחודש אפריל 2017 מר אסף אברמוביץ לא ביצע את התשלום החודשי. כך נוצר, נכון לתחילת חודש ספטמבר 2017, פיגור של חמישה תשלומים, בסכום של 12,715 ש"ח, הכולל את הריבית המקורית לפי ההסכם. על החוב שבפיגור הבנק החיל את ריבית הפיגורים לפי ההסכם - 15.85%. כך נוצר, נכון לתחילת חודש אוגוסט, חוב של 13,183 ש"ח. בנק דיסקונט דרש ממר יצחק אברמוביץ את מלוא החוב של החייב, בתוספת מלוא ריבית הפיגורים הקבועה בהסכם עם הלווה, בגין כל התקופה. גם במקרה זה בנק דיסקונט התעלם מהמגבלות שנקבעו בחוק.

העתק הסכם ההלוואה וכתב הערבות מיום 23 בפברואר 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 11.

העתק מכתב דרישת התשלום שנשלח למר יצחק אברמוביץ מיום 19 ביוני 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 12.

29. בנק דיסקונט נהג כך גם כלפי גב' רותם ארביב, שערבה לחוב של מר און מעיין בסניף אחר של הבנק. ביום 21 ביולי 2016 גב' ארביב חתמה על כתב ערבות להלוואה שמר מעיין נטל מהבנק, בסכום של 60,000 ש"ח. גב' ארביב היא ערבה מוגנת. ביום 28 ביוני 2017 בנק דיסקונט דרש מגב' ארביב את מלוא החוב של החייב, כולל ריבית הפיגורים בגין כל התקופה (ראו סעיף 3 למכתב). לא בוצעה כל הפחתה בגין המגבלות שנקבעו בחוק הערבות. בשלב מאוחר יותר גב' ארביב הצליחה להגיע עם הבנק להסדר.

העתק מכתב דרישת התשלום מגב' ארביב מיום 28 ביוני 2017 מצורף לבקשה זו כנספח 13.

30. בנק אוצר החייל פועל באותה שיטה.

31. ביום 5 בינואר 2015 אורית ואייל סליון התקשרו עם בנק אוצר החייל בהסכם למתן הלוואה, בסכום של 175,000 ש"ח. ההלוואה אמורה להיות מוחזרת ב-144 תשלומים חודשיים, החל מיום 11 בפברואר 2015 (ההלוואה ניתנה במסגרת הסדר חוב). סוכם על ריבית בשיעור פריים בתוספת 7.5% לשנה. במועד ההתקשרות בהסכם, שיעור ריבית הפריים השנתית עמד על 1.75%, ובהתאם שיעור הריבית המקורית עמד על 9.25% לשנה (סעיף 3 ו-4 להסכם ההלוואה). לפי ריבית זו חושב החזר חודשי בסכום של 2,016.23 ש"ח (סעיף 4.א. להסכם). עוד נקבע בהסכם ההלוואה כי במקרה של אי-פרעון יחולו על חוב הפיגורים "ריבית מירבית או ריבית פיגורים לאשראי" (סעיף 7 להסכם).

העתק הסכם ההלוואה בין ה"ה סליון ובין בנק אוצר החייל וכתב הערבות של מר רוזנטל מיום 5 בינואר 2015 מצורפים לבקשה זו כנספח 14.

תדפיס לוח סילוקין של ההלוואה של אורית ואייל סליון מצורף לבקשה זו כנספח 15.

32. מבקש מס' 2, מר אלכסנדר רוזנטל, יחד עם אדם נוסף, ערב לחוב של הלווים. מר רוזנטל הוא ערב יחיד. בכתב הערבות נקבע כי שיעור הריבית המירבית יחול "בכפוף להוראות כל דין" (סעיף 1.ה. לכתב הערבות). בחודש מרץ 2015 ריבית הפריים ירדה לשיעור של 1.6%, ובהתאמה הריבית המקורית ירדה לשיעור של 9.1%. כתוצאה מכך סכום ההחזר החודשי ירד לסכום של 2001.5 ש"ח.

33. הלווים לא ביצעו את התשלום ליום 11 באוקטובר 2015, בסכום של 2001.5 ש"ח. לכן, ביום 18 באוקטובר 2015 נשלחה למר רוזנטל, הערב, הודעה בדבר אי-קיום החיוב על ידי הלווים. בהודעה נאמר כי "להלן פירוט יתרת החוב בגין ההלוואה אשר בערבותך, נכון ליום 15.10.15: ... הלוואה כמפורט בנספח א' ... (מתוכה בפיגור 2006 ש"ח)". עוד נאמר במכתב כי אם מר רוזנטל לא ייכנס בנעלי החיוב, תועמד כל ההלוואה לפירעון מיידי (סעיף 5 למכתב). בנספח למכתב הוצגו שיעורי הריבית ואופן החישוב. נאמר כי הסכום של 2,006 ש"ח, חושב "על פי היתרה הכוללת של תשלומי ההלוואה שלא נפרעו ... בצירוף ריבית פיגורים וכן הפרשי הצמדה" (סעיף 1.3 לנספח). בסעיף 1.4 לנספח נאמר כי "בהלוואה זו ריבית הפיגורים הינה הריבית המירבית ... נכון לתאריך הודעה זו שיעור הריבית הנ"ל הינו 20.1% לשנה".

העתק המכתב מיום 18 באוקטובר 2015 מצורף לבקשה זו כנספח 16.

תחשיב המציג את תחשיב החוב וכן ריבית הפיגורים ליום 18 באוקטובר 2015, בגין ארבעה ימי פיגור, מצורף לבקשה זו כנספח 17.

34. מר רוזנטל דרש להיכנס בנעלי הלווים, בהתאם לסעיף 26(ד)(2) לחוק הערבות. לשם כך, ביום 21 בדצמבר 2015 מר רוזנטל שילם את מלוא החוב בגין ריבית הפיגורים לכל התקופה. לא בוצעה שום הפחתה של שיעור הרבית, ואף לא הפחתה בגין התקופה שעד לאחר 15 ימים ממועד קבלת ההודעה. לאחר תשלום מלוא חוב הפיגורים, מר רוזנטל נכנס בנעלי החיוב והוא משלם את ההלוואה כסדרה.

דוח פירוט תשלומים מצורף לבקשה זו כנספח 18.

העתק מסמך דיווח תשלומים מהערבים נכון ליום 4 במאי 2017 וכן אישור תשלום מיום 11 באוקטובר 2017 מצורפים לבקשה זו כנספח 19.

35. לפי הידוע למר רוזנטל, בנק אוצר החייל נוהג כך באופן שיטתי.

36. לסיכום חלק זה, המשיבים מפרים את הוראות חוק הערבות, וגובים מהערבים את מלוא החוב החל על החיוב. בכך הם מפרים את הוראות חוק הערבות, המקנות הגנה לערבים יחידים.

חלק רביעי - עילות התביעה

37. מעשי המשיבים מקימים למבקשים ולחברי הקבוצה עילות תביעה.

38. המשיבים מפרים את המגבלות החלות עליהם, הקבועות בסעיף 25 לחוק הערבות. כפי שהראינו, הוראת חוק זו מגבילה ריבית פיגורים שחלה על הערב, ל-4% יותר מהריבית המקורית, וקובעת כי הערב ישא בריבית פיגורים רק בגין התקופה שלאחר 15 ימים ממועד שהערב קיבל את ההודעה על אי-קיום החיוב. המשיבים מפרים הוראות אלה.

39. זוהי כמובן הפרת חובה חקוקה. סעיף 63(א) לפקודת הנזיקין מורה כי "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו". הוראות החוק נועדו להגן על הערב היחיד מפני חיוב ביתר. החיוב ביתר הוא הנזק שאליו התכוון החיקוק. על כן, קמה לחברי הקבוצה עילת תביעה מצויינת, בגין הפרת חובה חקוקה.

40. המשיבים גם עושים עושר ולא במשפט על חשבון חברי הקבוצה, הערבים היחידים. המשיבים מחייבים את הערבים בלי שיש להם זכות לעשות זאת. בדרך זו המשיבים מקבלים שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה, שבאו להם מאדם אחר. על כן עליהם להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.

41. המשיבים כוללים בהסכם הערבות הפניה להוראות החוק (ראו נספחים 5 ו-14 לבקשה זו), אך מפרים את החוק. זוהי כמובן הפרת חוזה, המקימה עילות תביעה בהתאם.

42. בנוסף, מעשי המשיבים מקימים עילת תביעה בגין רשלנות. סעיף 35 לפקודת הנזיקין מורה כי "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה". בנק סביר לא גובה ריבית מהערב מעבר לשיעור המותר על פי הדין.

43. מעשי המשיבים מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה נוספות, בגין הפרת חובת תום הלב והפרת חובת האמון המוגברת המוטלת על תאגיד בנקאי. חובת האמון המוגברת מטילה על המשיבים גם חובת גילוי. המשיבים מפרים את חובת הגילוי, בכך שהם דורשים את החוב המלא, ויוצרים בפני הערבים היחידים מצג כאילו הם רשאים לדרוש מהם את תשלום מלוא החוב של החייב. זוהי הטעייה, לפי סעיף 3 לחוק הבנקאות.

44. הנה, מעשי המשיבים מקימים לחברי הקבוצה שלל עילות תביעה, כולן מוצקות ומבוססות היטב.

חלק חמישי - הסעדים

45. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בסעדים הבאים:

45.1 השבה של כל סכום שנגבה בגין ריבית בשיעור העולה ביותר מ-4% על הריבית המקורית, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, וכן תיקון מתאים של תיקי ההוצאה לפועל המתנהלים נגד חברי הקבוצה הכוללים חיוב כזה;

45.2 השבה של כל סכום שנגבה בגין ריבית שמעל הריבית המקורית, עבור התקופה שעד לחלוף 15 ימים לאחר קבלת ההודעה בדבר אי-קיום החיוב על ידי החייב, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, וכן תיקון מתאים של תיקי ההוצאה לפועל המתנהלים נגד חברי הקבוצה הכוללים חיוב כזה;

45.3 הטלת איסור על המשיבים לחייב ערבים יחידים בריבית בשיעור העולה על 4% מעבר לריבית המקורית;

45.4 הטלת איסור על המשיבים לחייב ערבים יחידים בריבית העולה על הריבית המקורית, בגין התקופה שעד לחלוף 15 ימים לאחר שהערב קיבל את ההודעה בדבר אי-קיום החיוב על ידי החייב;

45.5 מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין;

45.6 כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.

46. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקשים עותרים לקבוע גמול בשיעור של 15% משווי ההטבה לציבור (בתוספת מס ערך מוסף, אם חל), ושכר טרחה לפי השיעורים שנקבעו בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 2046/10 **שמש נ' רייכרט** (פורסם בנבו, 23.5.2012). באותו ענין נקבע כי "על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25%; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20%; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%" (פסקה 16). הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים חיוב שיוטל בדיון בבקשת האישור.

47. הנזק האישי של מר שאבי עומד על סכום של 296.53 ש"ח. הנזק האישי של מר רוזנטל עומד על סכום של 430.47 ש"ח. לסכומים אלה יש להוסיף הפרשי הצמדה וריבית. סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". המבקשים עומדים בדרישה זו.

48. המבקשים אינם יכולים להעריך את הנזק שנגרם לקבוצה. כידוע, המשיבים הם תאגידים בנקאיים גדולים המשרתים מספר רב של לקוחות. על כן, בוודאי מדובר בסכום של מיליוני ש"ח שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין, ואף יותר מכך.

חלק שישי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה ייצוגית

49. תובענה זו ממלאת אחר כל התנאים הדרושים לצורך אישורה כתובענה ייצוגית, לפי חוק תובענות ייצוגיות.

50. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". בסעיף 3 לתוספת השניה נקבעה הקטגוריה הבאה - "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". הערבים בוודאי נחשבים לקוחות של המשיבים, ובכל מקרה מדובר בענין שבין המשיבים ובין לקוחותיהם – הערבים והחייבים. ראו רע"א 2598/08 **בנק יהב לעובדי מדינה בע"מ נ' שפירא** (פורסם בנבו, 23.11.2010). על כן ניתן להגיש בגין מקרה זה תובענה ייצוגית.

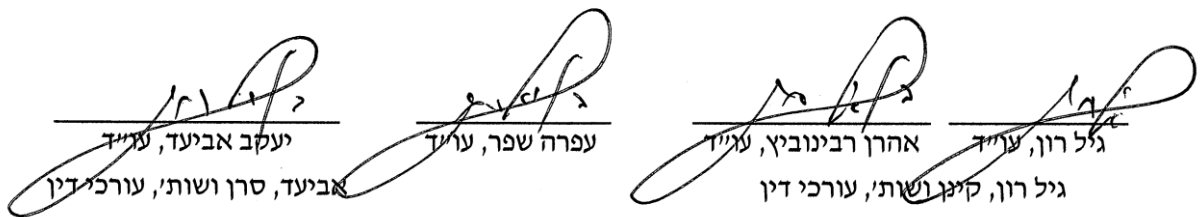
51. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן: (1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה". כפי שהראינו, המבקשים הם לקוחות של המשיבים, והם אווזים בעילת תביעה כלפי המשיבים. על כן הם רשאים להגיש תובענה ייצוגית נגדם.

52. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". הבקשה ממלאת אחר תנאים אלו.

53. היסודות של עילות התביעה משותפים למבקשים ולכל חברי הקבוצה. המשיבים פועלים באותו אופן כלפי כל חברי הקבוצה, הערבים, ומחייבים אותם במלוא החוב של החייבים, כולל ריבית הפיגורים בשיעור מלא בגין כל התקופה. על כן, לחברי הקבוצה עילות תביעה משותפות.
54. בענינו ברור כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. לשם ברור עילת התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות הבאות – מה שיעור ריבית הפיגורים שהמשיבים רשאים לגבות מהערבים, ממתי ניתן לחייב את הערב בריבית הפיגורים, ועוד. המערכת העובדתית והמשפטית, עליה מבוססת הבקשה, משותפת למבקשים ולכל קבוצת התובעים. על כן, ברור כי שאלות מהותיות של עובדה ומשפט משותפות לכלל חברי הקבוצה.
55. מעבר לכך ולמען הזהירות נוסף, כי לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות הטעונות הכרעה, העובדתיות והמשפטיות, ביחס לכל חברי הקבוצה – ראו רע"א 2128/09 **הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי**, פסקה 10 לחוות הדעת של כבוד השופט ריבלין (פורסם בנבו, 5.7.2012).
56. נוכח הנימוקים שהצגנו גם ברור כי קיימת אפשרות סבירה ואף למעלה מכך, שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.
57. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. הנוק שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה קטן ואינו מתאים לניהול הליך משפטי, בוודאי לא נגד גופים רבי עצמה כמו המשיבים. לכן, הדרך הנכונה לערוך את הברור היא ניהול תובענה ייצוגית.
58. עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשים פועלים על מנת לתקן את הליקויים בהתנהלות המשיבים, ולהשיג סעד הולם עבור חברי הקבוצה. האינטרסים של המבקשים זהים לאלה של כלל חברי הקבוצה.
59. לסיכום, כל הדרוש לשם אישור התובענה כייצוגית מתקיים בבירור.

חלק שביעי - סוף דבר

60. בקשה זו נתמכת בתצהירים של המבקשים, המאמתים את העובדות המופיעות בה.
61. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש בפתח הבקשה.
62. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

 יעקב אביעד, עו"ד עפרה שפר, עו"ד אהרן רבינוביץ, עו"ד גיל רון, עו"ד

באי-כוח המבקשים